

06.09.2020

הnidon: עדשה מטעם אנשי מקצוע מתחומי הפסיכולוגיה והטיפול הרגשי בקטינים לറאת דיון בועדה לזכויות הילד
ביום 7.9.2020: "ביקורת על מערכות הרווחה בקשר בין הורים וילדים"

אנו כאנשי מקצוע – פסיכיאטרים, פסיכולוגים, מטפלים רגשיים, עובדים סוציאליים, אנשי הוראה וחינוך, חוקרים באוניברסיטאות, מומחים בתחום האלימות במשפחה ובפיגיעות מיניות ופיזיות בילדים במשפחה – מצטרפים לקריאה העולה מן הדוח' של רקמן ונעמי'ת. קריאה האומרת כי "لتהליכי המתרחשים ביום בבי庭 הדין לענייני משפחה, סביר קשיי קשר, ישן השלכות מרוחיקות לנכון ביחסיהם הנפשי והפיזי של הקטינים" (מתוך: עדשה לറאת דיון, רקמן ונעמי'ת). ברכזנו לחזק עדשה זו ולהشمיע את הזעקה העולה מן השטח, את קול הילדים הנפגעים מהאלימות המושמת בbatis המשפט למשפחה וברוחה, ולהבהיר את ההשלכות מרוחיקות ההפכת על תהליך השיקום של ילדים אלה ועלינו כחברה וכמדינה שהולכת לפני צעדים אחורה בהקשר של הגנת זכויות הילד.

אנו עדים כמטפלות ומטפלים בילדים, העובדים עם משפחות במוגל האלימות, במצב הולך ומסלים של ילדים אשר מנענעם מהם הגנה, ואף מועברים לידיו של הורה פוגעני. את הממציאות שמתאר ניר העמדה של רקמן, אנו פוגשים בשטח.

המציאות בשטח חושפת שהטענה על "ニックור הורי" עולה בעיקר מלה הנמצאות בהליך גירושין לאחר שייצאו מקשר אלים רגשית או פיזית, ואשר ילדיהם דיווחו על פגיעה פיזית, מינית או רגשית שנעשתה בהם על ידי האב. בעוד האם מנסה להגן על ילדיה ופעלת לפיה חוק "חוות דעתך" למשטרה ולרוחה, הדיווח הופך לחרב מתחפה, משום שהתלונה מתפרשת כהסתה כלפי הורה השני ומיד עולה נגד האם טענה על "ニックור הורי". מרגע שעולה טענה זו היא הופכת לנושא העיקרי של האבחון והטיפול וגורמות להשתקת התלונות, הממצאים והדיווחים שמועברים לרוחה ולbatis המשפט על אלימות כלפי הילדים.

טענת ה"ニックור הורי" הפכה בידי עורכי הדין ולקוחותיהם לכל משפטי מסוכן מאוד במקרים של אלימות במשפחה: בעזרת טענת הניכור הורי הופכת כל תלונה על אלימות ל"הסתה ומניעת קשר" וכל דיווח על פגיעה בילדים ל"השתלת זיכרונות" ואמירה ש"הילד מדבר מפי אמו". אנו מודגשתים כי תיאוריות "הニックור הורי" לא תוקפה מעולם מבחינה מחקרית ולא מופיעה ב-DSM-V¹. זאת ועוד, המושג "השתלת זיכרונות" מופרך מן היסוד. לא נמצא מחקר אחד שמכוכיח אותו ולעומת זה קיימים מחקרים רבים שמספריכים אותו.² גם האמרה ש"הילד מדבר מפי אמו" הינה אמירה חמורה מעין כמו. שחריר הניסיון הקליני המצטבר בארץ ובעולם מראה כי דווקא ילדים מביאים את הדברים שחוו כפי שהם, בדרכים מילוליות, שלכתיות, גופניות והתנהגותיות שלא ניתן לזיהוף.³ **טענות ותפישות אלה משתיקות את קולו של הילד שמדובר על אלימות וmbטלות את זעקתו.**

כאנשי מקצוע אנו מתריעים, כי ילדים אשר חוו פגיעה מינית, פיזית או רגשית ומקבלים תגובה מתעלמת, מכחישה, מבטלת ומנענת מהם הגנה – הם ילדים שנמצאים בסיכון גבוה מאוד לפתח הפרעות דיסוציאטיביות,

¹ עוזרד, א., הלפרין-קדרי, ר. ופרינץ, א. (2020). סרבנית קשר וניכור הורי: רקע תיאורתי, אבחון ושיטות טיפול בראש עיקדרון טובת הילד. תל אביב: מרכז רקמן, הפקולטה למשפטים, אוניברסיטת בר-אילן.

² זומר, א. (2004). טראומות ילדות והפרעות ניתוק (dissociative disorder). מתוך: זליגמן, א. וסלומון, ז. (עורכים), הסוד ושברו: סוגיות בנגלי עריה. תל אביב: הקיבוץ המאוחד/מרכז אדלר, אוניברסיטה של תל אביב.

³ Van Der Kolk, B.A. (2006). *Traumatic Stress: The Effects of Overwhelming Experience on Mind, Body, and Society*. New York: Guilford Publications.

تسمונת פוסט טראומטית וטראומה מורכבת⁴. דרגת הפגיעות שלהם עולה כאשר אין מי ש מגן עליהם והם הופכים ל"קורבנות קלים" עברו הפוגע.

מחקרדים מראים כי למעלה מ-90% מהילדים הצעירים אשר נפגעו בתחום המשפחה נוטים בספר על הפגיעה בהם פעם אחת, לרוב הקרוב אליהם, לרוב האם, ולא יספרו זאת שוכ בחקירה משטרתית או לאדם זר⁵. לכן, הדרך הטובה ביותר לבחון חשד לאלימות במשפחה היא בטיפול ארוך טוח של הילד אצל מטפל מוסמך מתחום זה, המכיר את הביטויים הקליניים של אלימות במשפחה. בתהליך גירושין לא ניתן לקיים טיפול רגשי ללא אישור האב, ומיותר לציין שבמקרים של אלימות במשפחה לא יאשר האב טיפול מסווג זה. במציאות זו, האמון של האם והפעולה שלו להגנת הילד הם קריטיים לשמירה על בריאותו הנפשית. לכן, היחס המזולג והמשתק של הרשות לדיווחים של האם על אלימות כלפי הילדים פוגע באופן ישיר בילדים עצם.

אנו מעידים כמטפלים ואנשי חינוך אשר חלה עליהם "חובת דיווח", שדיווחים שאנו מעבירים בעצמנו לרשויות מוטלים בספק ולא נבדקים כראוי. מגמת ההשתקה של דיווחי הילדים, דיווחי אימהות ודיווח גורמי הטיפול על חיפוי פגעה מפי הילדים, מהויה הרס ההישגים שהושגו לאחר עשרות שנים מאבק להטמעת החשיבות האדריכלית שהוריהם ואנשי טיפול וחינוך יקשיבו לקולו של הילד ולא יטילו ספק בדיווחו שלו על אלימות.

בעמדת מכון רקמן ונעמי לקראות הדיוון מצוין כי "ההחלטות השיפוטיות לא רק שלא מגנות על הילדים מהאלימות אלא ממש נפסקות בניגוד לטובת הקטיניס".

אנו רוצחים לפרט את ההחלטה השיפוטית שאנו נתקלו בהם בטיפול במשפחות הנמצאות בהליך גירושין עקב אלימות כלפי האם וככלפי הילדים. החלטות קיצונית אלה פוגעות בצוורה אנושה בתהליך השיקומי והטיפול של ילדים נפגעי אלימות. יש לציין, כי מפאת קוצר הזמן של הוועדה נפרט מספר מצומצם של נושאים אך בהמשך נציג נייר עמדה :
מפורט:

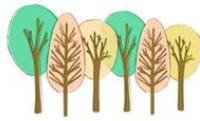
1. החלטות קיצונית על הוצאה ממשמורת האם והעברה לאב פוגע בעקבות דיווח על אלימות האב כלפי הילד.
2. החלטות על הוצאה הילדים למרכז קלט חירום וניטוקם מהסבירה והחזרה המיטיב.
3. שימוש בהנחיית פרקליט המדינה מס' 2.5 ("מידניות פתיחה בחקירה והעמדה לדין בגין חשד למסירת אמרה או עדות כזבת או סותרת בחקירה או במשפט ובגין סיروب להיעיד"), כלפי אימהות שהגישו תלונה על אלימות כלפי ילדיהם, ונפסק שעលיהן לשלם פיצויים לפוגע עקב "תלונות שווא", במצבים שבהן אכן התקיימה אלימות ולא הוכח כי נמסרה עדות שקר או תלונות שווא. אימהות רבות, מהירותן עם מגמות אלה, מנענות מלזוב את הבית, או להגיש תלונה לרשותה כדי להגן על ילדיהם. **במצב זה הילדים מופקרים.**
4. מכוני אבחון פרטימיים מציגים עצמים כ"מומחים לניכור הורי", על אף שאינם מופיעים כאחד מענפי ההתמחות הספרטיפיים לפי תקנות הפסיכולוגים (אישור תואר מומחה), התשל"ט – 1979, משמע, אין פסיכולוג מומחה לניכור הורי⁶. מכונים אלה משתמשים בשיטות לא תקפות לאבחן ניכור הורי ופגיעה מינית, ומגייסים לבתי המשפט דוחות מוטבים ושוגיים, עליהם מתבססים השופטים בהחלטותיהם. הירעה קצרה מהכיל וסעיף זה דורש מסמך בפני עצמו.

⁴ Van Der Kolk, B.A.(2015). *The Body Keeps the Score : Brain, Mind, and Body in the Healing of Trauma*. New York: Penguin Publishing Group

⁵ Kissos Limor, Lev-Wiesel Rachel & Czamanski-Cohen Johanna (2019): Sexual Abuse Detection Through Drawing Workshop: E-Learning Contribution, Journal of Loss and Trauma, DOI: 10.1080/15325024.2018.1549191

⁶ Kissos Limor, Lev-Wiesel Rachel & Czamanski-Cohen Johanna (2019): Sexual Abuse Detection Through Drawing Workshop: E-Learning Contribution, Journal of Loss and Trauma, DOI: 10.1080/15325024.2018.1549191

⁷ עוזרף, א., הלפרין-קדרי, ר. ופרנץ, א. (2020). סרבנית קשר וניכור הורי: אבחון ושיטות טיפול ברא עיקדרן טובת הילד. תל אביב: מרכז רקמן, הפקולטה למשפטים, אוניברסיטת בר אילן.

2. נחשפנו לאבחונים אלה ובهم שיטות אבחון שאין מקובלות ולא עומדות בסטנדרטים הקבועים, למשל בנוגע לprotookolim של אבחון מסוכנות. נחשפנו לאמירות חמורות ומדאיות על ידי המאבחן כגון: המשמרות תחזור לאם רק אם היא תפסיק להאמין שהילד נפגע.
3. מכונים המטפלים ב"ニックור הורי" משתמשים בשיטות טיפול שגורמות נזק משמעותית ובלתי הפיך לנפש הילד. נערות ונערות אשר בוחרים להתרחק מהורה פוגע מושגים ב"سرבנות קשר" ומופנים לטיפול במכונים או אצל פסיכולוגים ל"ニックור הורי". הטיפול בהם נעשה בדרךים אגרסיביות, הכוללות איום על הקשר של הקטין עם ההורה הבתו, איום בהוצאה מהבית וניתוק מהסבירה אם לא יסכים לקשר עם ההורה הפוגע וכפיה קשור על ידי החלטות בית משפט. שמענו נערות ונערות מבוהלים אשר מודוחים על הטיפולים האלה כטרומה נוספת, לעיתים לא פחותה מהתאימות עצמה.
4. החלטות על חידוש קשר עם הורה שהוגנסה נגדו החלטה, ללא בדיקה האם המצב בטוח ליד, ללא פיקוח והשגחה של רשות החוק ולא מעקב צמוד של גורמי הרווחה.
5. לאבות פוגעים נשמרות הזכות הקיימת להורים לא **לאשר טיפולים רגשיים** לילדים. הטיפול הרגשי במקרים של אלימות במשפחה הוא חיוני והזכות של ההורה למנוע מהילד לקבל עזרה מקצועית מבודדת את הילד, מונעת ממנו הגנה ותהליך שיקומי החינוי לו⁸.

ההחלטה אלה המהוות שיטות טיפול של מכוני האבחון הפרטימי, הרווחה ובתי המשפט גורמות לנזק רגשי אדיר לילדים. זאת מזיאות שלא יכולנו לדמיין ואנו כאמור טיפול וחינוך, שנפש הילדים היא בלב ליבה של העשייה והאחריות החברתית שלנו, לא נוכל לשטוק על העוללה הנוראית הזאת.

בזמן שהארץ יכולה רועשת בעקבות האונס הקבוצתי המזעע של הנערה בת ה-16 באילת, ובצדך רב, علينا לזכור שמדובר במקרה מתרחש במרחב הביתי ובמסגרת המשפחה. אם ניצור מדיניות שגורמת לאימהות לא להעביר את הדיווחים של ילדיהן, מדיניות שימושתית קתת התלונות ש מגיעות מוגרמי המקצוע השונים במסגרת חובת דיווח, ואשר יוצרת פגעה נוספת בילדים - אנחנו כחברה חוטאים לאחד התפקידים המרכזיים שלנו, להגן על חסרי הישע.

אנחנו קוראים לחברו הוועדה לדאגה לרוחותם ושלומם של ילדים ואימהות נפוגעים אלימות במשפחה, ולא לתת יד וכוח לגורמים שונים להשתלט על השיח ולהסית את המאמץ שצריך להיות בראש סדר העדיפויות של כולנו ובפרט של הוועדה **לזכויות הילד**: **זכותם של ילדים להיות שמורים ומוגנים, ממכות, ניסיונות רצח, אונס, התעללות ורגשיות, התעללות מינית, השפה, הזנה והגנה מכל סוג אלימות באשר הוא**.

אני, החתום מטה, אנשי ונשות מקצוע התומכים בניר עמדה זה:

⁸ כרמל, ג. (2019). **ילדים: ילדים חשופים לאלימות ביהדות, מתיאוריה ליישום.** חיפה: מרכז מחקר ע"ש אמיли סגול, אוניברסיטת חיפה.